Ketabton.com

وړانګه

يوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړشي قدم وړاندي
بيا پيرې په ځاى ولاړ وي
او تيرې وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF ARIC Established 1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړانګه

دکتاب نوم : وړانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحيم

په ویاړ

د هغه ټولو مړیالو

چې د بنیادمو د شتونو ځنې

تېځندې دپښو ځولانې او د-

لاسونو لچکونه پرې کوي او دا

رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت

ته ورجګوي او ژوند نور

غوړځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی (١) شي

ځان په ښش ولې لیکه (٢) کړي
چې په شتوکې اودرېدی شي

څه په سرآسمانوي یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سر په ده
چې په مټ نړغونېدی شي

په خرړک (٣) دې ولې سود (٤) شي
چې په خېز نبنترېدی شي

د پړو (٥) ټل (٦) ته ولې پېلی (٧)
له بریالو چې ملېدی (٨) شي

د بازادارهنر دې نه نړ ده
که نه یې چېتی بازېدی شي

لیت او لارچې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدی شي

١-نوربېدل = بدلېدل، ٢- لیکه = حساب، ٣- خرړک = یوبوټی، ٤- سود = مطمئن
٥- پړه = ماتې خوړل، ٦- ټل = ډله-جمعیت، ٧- پلټل = یوځای کېدل، ٨-ملتل = ملکېدل

که سوارۀ لوی فرعونان دي
که کلیم ع شي کوڼېدی شي
د بری لاري بند نه دي
که له سر څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړښکارانو
ګډه په وینه کي د خانان کا
بیاد ختوکو کوشتان ټول
الوتونکی باتوران کا

○

دکلیم دودونه خپل کا
رانسکوره زوړ جهان کا
پرېباسلی او نتلی (۱)
د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چي میړه خپل دی
ټینګ په ننګ او په خپل خېل (۲) دي
د ړمرو مارڅي (۳) یې ژوند دی
چي د شنو ړمرو د سېل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- خېل = هوډ، ۳- مارڅي = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې
ترمې وینې هم رامبیل[1] دی

د خپل تنګ دي پاتې شوي
په کولنډ[2] دی که په بنګیل دي

رشی خنګه بې کوندې[3] شي
چې ځانګې[4] همه رشپیل[5] دي

دا طبیب به دې ځنګ روغ کړي
چې یې چارې د شاخیل[6] دي

چې د دروزی[7] یې تښې وي
په وینو پراته غلبیل دي

چې جامه یې کاسیرې[8] وي
څه په چیل[9]، څه که بې چیل دي

د باتور انګې[10] ورو ستې ده
مشرې که په چارخویل[11] دي

۱- رامبیل = یوګل، ۲- کولنډه = کټخه چې د غوبې، څاروي څخه تږي اچوي چې د آزاد ګرځېدونه یې منع وساتي، ۳- کوندې = کا مهی ګټې - خلپل، ٤- ځانګې = دړې غابنې ۵- رشپیل = چې د غلې رشي پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = د غنمو ډنډه - تیلی، ۸- کاسیرې = بدلمنی ۹- چیل = پروني، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وایي انګې انګې مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخویل = قرقره

نه د دین، نه د سا[1] دین دي
خوار متازه د سوئیل[2] دي
شاید بیا خلیل زرغون کړي
"مومنان" تول آذر خیل دي

○

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ځوند په هر اړیکی وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

○

د جهان د سمام[3] پېښې
وړې تندي باندې مېړونه
د ملځي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګيالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاڅون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

ا- سادین = اړولی ځمکه، ۲- سوئیل = دربیمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزیز

په جرګه کار چې لر و بر کړي
بلالي[1] هغه بانګونه
چې دا حکمه دخدای کوکړي
دي هغه دخښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړي وړه وي
د ننګيال په مټ، په توره
دلته ارد خښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګيال د مزري زړه وي
تور[2] خنګلونه خوندي وي
حق ننګي يې غرين کړه[3] وي
ساه يې واچوي جوش[4] کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
دناحق وړه[5] بتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورخنګلي = باطل کاره، ۳- غرين کړه = قلا- سنګو
۴- جوشه = تنه، ۵- وړه = بريالي.

د کيدړې په اوږو نه شي
چې په غرمب دښنو زمرو شي
په تسپو مو سلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منبتو[1] نه بودېږي
چې په وينو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګيالي يې شي کولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاريخ بهير کړولی
کله څوک بې هوډيالو شي؟
دراسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لينکو شي
دژوندون دميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي
دځيرک ميړانه کله
له درست کلي دړندو شي

۱- منبنته = زيارتونو ته دورو دپاره په ځان ځه منل، ۲- نارام = ناغيږ- ناراست .

چې رنځور باویړی (۱) وکړي

پو چې هیلې د داروشي

آدم وګوره ای مار کسه!

کله يې سود په کورکوشي

د څانګو د کوچنی نمړی (۲)

پوره څه رنګ په ځلموشي

چې د نمر د روناوي وي

رڼ په څنک په اورکو (۳) شي

عقل څه خوني اَتي دی

راسوړی (۴) په خپلوملوشي

د ځیرک سر پوره والی

د حږۍ په سیپاروشي

⚪

چې له مال خبره واوړي

پت په سربانديې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سړي سرې باله شي

۱-باویړي = بابیړي = دناروغی بیا تاندیدل، ۲-نمړی = جامې، ۳-اورکی = اوربلکی
۴-راسوړي کېدل = راکرځېدل- راخلاصېدل - راختل.

لوښتې نه تلي صبا څوک

هم یو «زه یم» به تاله شي

ښکلې هغه چې ښېیوه (۱) یې

یو د «زه یم» په پساله شي

زه یم هر کله ځلمی دی

دې وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ستر سحروي

چې دا ځمکه یو کاله (۲) شي

په یو لوی سین کې غرړلی

چړې، چړ، لښتی، ویاله شي

○

د کتاب حد ماتی مه شي

هره لاره چې تړي

چې د ژوند د خیره نه وي

ورانوه لارې زړې

حق به هله مېشته وکا

لومړی غیر چې وشړي

یا سړی یاد څرې شه

حق ناحق ولې ولړي

۱- ښېیوه = دول - ښایسته والی، ۲- کاله = کور

زېبنا کتيان چې له مېنځ ورکېږي
پرکښي به شي مړي
لوی آتيان لکه اوکر(1) کړي
د جګ غر تيږي وړي

○

ستور ښار کو دوره کسي
په ښار لوکړل تنها کي
نري وټ يې چرته بيا موند
برد ستورو په دنيا کي

○

له کاروانو او له شکو
سره زر وښکل کيږيګرو(2)
الوول حق وناحق دي
څنګ تراوسه ستر ګورو؟

○

د بوذر(3) د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څو مخ په کعبه دي
له بتانو پيوندي دي

١- اوکره د ښارو ود خوړلونه وروسته پاتې کېدونکي ګياه يا تاننتي، ٢- کيږيګره کيږي کوونکي

جوړوي د ښېښو مېنې[1]
ځېرکان خوښېبه کړوي

د وختونو په ناتار کې
چې یې وګوري د بړ[2] وي

○

د وجود نیستي بلا ده
پرې له شوخت مارکسان ژاړي
سر نیستي ده د نیش[3] "زه یم"
د وه نیستي کلیمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو
د صورت هسې د وړېږي
ولې "زه یم" یو توکیز[4] دی
یو توکیزی نه نړېږي

○

حیواني وجود ځه دئ؟
د حجرو[5] الوولیتا ده
او حجرې د خاورین توکو
خپل ترمینځه اتحولیتا ده

۱- مېنه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نیش = ناشته- نیشت، ٤- یو توکیز = د یو توکی نه جوړ- چې ګډ و نیزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندینکی.

دا خاورینه واړه توکي
د بریښنګو غوښې دي
او بریښنګو ته چې ځیر شي
تشې تړقنده څپې دي

دین همه واړه سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندي غورځانګه
مذهبونه یې چار میخ

ګرلاسی کندوان یې ډک شول
چې جب جوب شول په خولو کې
ځارله هغو توریالیو
چې په خېز دي سرخېړو[1] کې
غوړه[2] ټوله دې په ځان بنده
تش لمن که یې پسرلو کې
ساده ګوري ملغلرې
خسا ډنډو کو، خړ خوړو کې

۱- سرخیړي = سرېره ، ۲- غوړه - تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګوابښ په سترو کېږي

ته هم زاوره څه نېـزوکي

څه ناویا ته چاره وکـــره

مېرنیه! په تلو تـلوکې

○

ګورېمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډو[2] دی

کرولی[3] چې د باز وي

پـه لولکو په شوغـو دی

چې د برید او د غـدی وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وي

هغه شرم د جرګو دی

چې څښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کښېدو دی

د تیرو تورو بور[4] ګی وُ

د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- کورېمار = داتمان دمخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه کې ویشتونکی ۲- مونډه = دمخې په لوبه کې په بټ د تیلی ختې نه ښکته وچې کښې لوېږي، ۳- کرولی = د ښکار ځیرکولو، ښارلود پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــــنده
څه د خوشو عقيــدو دي .

بازداري يولـوي هــنر دي

ته په يو بټيله(1) بازداري

چتي نه لري جـــــې

په نامه باندي ميشکاري(2)

تش غُر بازو وته ناست يې

څه که ځوي يې د لوي پلار يې

ته مير ښکاره کرين غـــواړي

په بڼه بڼه مـــرداري

يې په تومنه له و يـــاړلو

خو په چارو کې د ويار(3) يې

له قـــرآن په غـــير هــٰـذا

بې صلوٰةَ مونځ ګـذاري

کله سر کړيوان ته کوز کـړه

چي داولې دومـره خواري؟

١- بيله: د څرمني لاسمه چي د باز کښېنولو د پاره يي لاس ته اچوي، ٢- ميشکار: بلزوان، ٣- ويار: شرم.

چې پښتو لنه قرآني وي

داسې به شهسرې(1) وي

دا تنزري تاروګي به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتي، دا اِنسټ(2) به

بیا ښېستري آسماني وي

چې نوم یې په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي(3) وي

د ننه شخولې(4) او کاټې(5) به

صبا توري او توبرې وي

په ونډې(6) ځمکې د ننه به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولې، نه بېلتون وي

نه نهاد، نه زمایي وي

یو آدم، یو آدمتاله(7)

په کښې رنګ به یو رنګي وي

۱- شهسرې = سترسرې، ۲- پرېوتي اِنسټ = بوټي دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن، ۴- شخوله = درسته، ۵- کاټې = ټیکې، ۶- ونډې = داسې حلال کړې ځلوې چې پکې خلق برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمکه زي یا آدم زي) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمځوني[1] به يو کور وي
وران به کور کې کور کې وي
درناوی به وي په جسو
سپکاوي به بې جسې[2] وي
نه مړي نه به خښتن وي
نه به غټ، نه به نري وي
نه کاواک، نه به بې واک وي
چې الله به تولواکې وي
ټولنوال به ټولنوال له
رب، رحيم وي، او ولي وي
هم به يې کسب خالقي وي
هم توره[3] به يې رازقي وي
وی پاڅون لکه يو تن به
يو تاله به مختګي[4] وي
له ختيځه تر لويديځه
به يو ستره ورورولي وي
په حد ونود کتاب کې
به د عقل خپل مخي[5] وي

١- آدمځوني = ځمکه، ٢- جسې = ورتيا = اهليت، ٣- توره = قانون - تره - ترلې لاره، ٤- مختګي = مخکې تګ، ٥- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سين، د غاړو په درنښت به
تل تر تله غړځنګي وي
يو ځاريږي به له ټولو
ټول له يوه به لوکي وي
له قبلو دي ګډه ودړو
به يوه کعبه موندي وي [1]
له زرها اور اورکو به
د حړۍ يو رڼايي وي
سري ټول به سره سيال وي
په فطرت به يې ستروا کي وي [2]

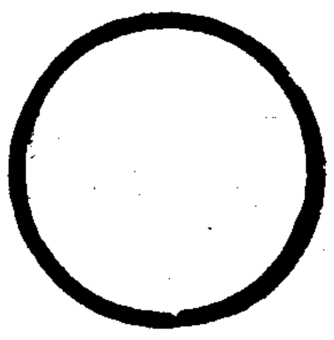

ستا خيري درست کائنات دی
ته لاکوز په خرخشو يې [3]
پولې پولې ده لا ځمکه
خپل ترمينځه په دښنو يې [4]
ژوند له تنه ګډونيز دی [5]
ته ځان ځانی به ترخو يې

۱- موندمه = راکسل ناوی‌ه- د غوبل د مينځ غوبي، ۲- فطرت = نيچر- د بنيا د م نه پيژند نور ټول کائنات ۳- خرخشې = جګړنه، ٤- د ښمنه = دښمنی، ٥- ګډونيز په ګډه هستيدونکی.

ځمکه یوکور ځکه نه شه
ته ترنن د کورکوي
یوکوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قام ، په قبیلو یې
د یوې حجرې زېږنده
د حجرو په بیل ګلو یې

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستا مرام یو ورورولي ده
نه ملګري ملتونه
یو بیرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه
پدې ځمکې - آدمځوني
بیا برسېر کا جنتونه

۱- کوړمه = کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور و نغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

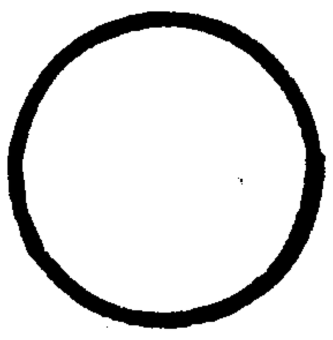

زول چا پېژ سور الوزي
دوه ویزاره را پرېوځي
له دې چې قند نا تار به
هم پاخه بشخته پې وځي

چې دژوند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
او په خوله ځوځي ماځوځي

دقرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بر دی
دعوه کېږي د کتاب کوره
دهمه قامونو لر دی

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = دوب - بند.

د زردارو په تړلنې
دي ګټونکي په بايلنې
د شته منو شته مني ده
د نيستمنو له نه بېښنې
د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش[2] بامنو له شرمنې
د زردار ماڼۍ ولاړې
د کارګر په تنې پلنې
د ډک[3] لاس سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمنې[4]
بده ورځ د لولنګرو[5]
دازل نه دی ليکنې
د باطل تولنه پايي
د مذهب په سروينځنې[6]

۱- کوښې = پېزار، ۲- تش بامنې = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
٤- ريمنه = خيرنه - خيچنه، ٥- لولنګر - بې ځمکې - چې ځمکه يا دوېتس نه لري، ٦- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

ویکړي ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کلیمي غواړي
په تشو تیکو که کټي کیږي
د ننګ ډګر لا شه حلمي غواړي
ویکړي ټول سرقوي او پاڅي
حق دمیړه غوندي ځوندي غواړي
ښکیلاکي عمرد خاروو دي ویکوري[1]
ځوندي آدم به مخ کښي غواړي
د باسین خونړي نیزاو چلي[2]
د جالیوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقیقت لټول
تل سر ببري لیوني غواړي
چي د څښتن لاره د ب کولي شي هم
ځوند داسي زین او هک سري غواړي

۱- ویکوری = خبردار ، ۲- نیزاو چلی = سیلاب او چپی.

د هګ قامونو په خرخشو کې

واړه قامونه بې هیڅه دل شي

د میکیاولي د شهزاد کانو

په ژمنو خپلو کله عمل شي

خپل کند کونه به پرې ناتار کړي

کډې که تولې زمري ته تهل شي

غښتلي متې د ځان کلا ده

کمزوري متې د ځان اجل شي

که سر ببري هوډیالي پاڅي

په ريزکو[1] به داهګ بدل شي

چې د حق سره په لار دی

لکه حق هسې بې ثار دی

چې د حق د لارې بېل دی

په دنیا، په آخر خوار دی

یو ویاړلی د حق رنګ دی

بل هر رنګ آخر د ویار[2] دی

١- ريزكي = كوچنۍ - وړوكي - ناشي، ٢- ویار = شرم - پېغور.

چې تیغه[1] کې حق ته ولاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی
د خپل "زړه" ناروغ زړونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی
د مېړونو مټ که کوړ ځي
گل ورین هم تنه‌ور چار دي
په توله چې د ټول ژوند دی
حق، او ښکلی هغه کار دی
چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا دوترې
آدمزاد به دوه تېپې وي
لرې برې نورې لرې
د ټولنو د لرمون به
زرینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږه ورڅ - نقش -
۲- مخدار = روېدار - دروند.

شي ځوړلي خلق به

بې دولتي[1]، يوه ځړي[2]

درپه درخاوري په سر به

پرکښي وي لولنګري

د هېوادونو له ښارونو دا –

خپلو بدو له اشري

عقوبت په غرغنډو شي

چې دکيا[3] وي اورد سري

تاله تک د ادم اړ دي

په يو ورځې برابري

چې پري دروي کائنات ټول

ستا هم هغه لارمخبري[4]

داچې خان خانتوره[5] بولي

داچې هرچېرته شمله دي

نيسمنان په کمنډ[6] نيسي

وايي سپک دي ارکجه دي

۱- بې دولت = چې دوله نه لري، ۲- يوه ځړي = چې يوازې وي، ۳- دکيا = چې لوګی کوي،
٤- مخبري = په بړمخ، ٥- خانتوره = خان چې ټول پرانستل کوي چې دتورې خان وي،
٦- کمنډ = کم ذات - کم اصل - کم سيال

PROPERTY OF ACKU 7990

له ازل، وايي بـر يـال يو

نور په برخه شاګنډ دي[1]

دوی له مخ د خدایه رَغ[2] دی

نور له پښنو یې زیږ نده دي!

کومه نوره یې د ازل ده

چې شتمن داسې پوره دي؟

د نیستو کوم ګناه دی

چې نیمګړي، نیم کوره دي؟

او په هره یو ستو لنه

پړه، پیغوري او روړه[3] دي!

که د اصل کړي پوښتنه

آدم زی ټول یو حجره دي

له یوې حجرې راغلي

قام، قبیل، تپه تپه دي

لوړ ژور دی له زبیښاکه

شته په نیشو[4] آلوده[5] دي

د بې وس د بې وسی نه

وسمن را زرغونه دي

۱- شاګنده = چې شايې لګیدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روړه = تباه.
٤- شته او نیش = شتمن او نیستمن، ٥- الوده = ښېتي- اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

د فرعون د کور د ننه
په پاڅون آخر موسیٰ (ع) شي
د باطلو ښاماران ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، ډیوکۍ ده
پرې قدم قدم رونېږي
کلیمه هغه شهٔلیت[1] دی
چې ټول ژوند پرې جوتېږي

○

د آدم د شاه ځامنو
توري هر کله ژوندي دي
د وختونو په آسمان یې
په ځلا ستوري سپوږمۍ دي

○

د زړو پېړو کارونه — نه مېړونه به بیا کړي
شاه مېړه کړي هغه چارې — چې پېړې پس یې دنیا کړي

۱- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت،

چې په ځان پلن[1] سوری نه شي
ټول جهان په ځان راتنګ کړي

له کونړه چې دمه شي
هغه توري نېزې زنګ کړي

هوډيالي نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي

له يوې بلې تېرې ته
د رګي[2] زمري غوځنګ کړي

چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې څنګ کړي

ننګ په حق با ندې کوونکي
لکه ځان با ندې چې ننګ کړي

رنګ له حقه ځنې واخلي
بيا وربا ښي جهان رنګ کړي

کليمان د ژوندون لاره | رپې د ستروکې په ډک کړي
حيرکان يې په لېتون کې | تر عمرونو سر غوندک کړي

۱- پلن سوری = په پسات پلن، ۲- رګي = پر هلو زلي.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کرمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زړیم او ده دی
د بدلون پدې څانډره[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیرمخی[4] رغانه وي
په ناتار د مرګ صبا به
میراث مړي هدایره وي

○

د بدلون پدې ناتارکې هم یو زړیم «دې څوندي دی
که صورت دی یواړتیا ده نو دا «زړیم» دې مونډي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول، ۲- مونډی = راکس، ناوی، ۳- څانډره = هنر- فریم سکلیټ، ٤- پیرمخی = پیرخوړونکی، بدلیدونکی.

○

پیرخواره[1] یې له پښو یو سي
چې موندلی یې وي اومړی[2]
د کچبه «زه یم» آدم وي
خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له «زه یم» پرته
نور هر څه چې دي نورېږي
له هر زبېړي[4] د هجري نه
لکه ځان هسې رازېږي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زه یم» په غبرګون دی
که وجود دی که سټولنه
کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی — روزنګړی[5] د بدلون دی
د هجر و په کچ کې اوسي — او د سترګو تش الوون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غریزې.
۴- زبېړي = هغه څه چې زیب ورلکوي، ۵- روزنګړی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت يې خوري تاليږه[1]
آدم نهي جدا جدا وړي

دځاني سود غم خوړونکي
له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نور و خپله ويش کړي
خپلې برخې نه سيوا وړي

چې مشال نور وته جګ کړي
خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه سبکلي
دځورلو چې دعا وړي

چې له خپل ميړه آګاه وي
دبشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] دژوند جامه ده
چې شي لټ. په هغو واوړي

۱- تاليږه = په جمع. تاله.

۲- اوښتون = انقلاب.

دژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي

د تیرو په تورتیږونو
لښکرونه خپرول دي

کتابونه د بې ردجیل
سوزول او ب دول دي

دآدم نه دې یادکړي
دعمرونو هېرول دي

که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دی نیشکول[1] دي

که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي

په هرپل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي

چې بنکېل شوي په غورځنګ شي
بنکېلکونه یې غوڅول دی

۱- نښکول = ورکول- په نیش لګول.

۲- برابرا = په پلنو وړاړه.

د سندان تندي به چرې کړونجې نه شي
د رندو پلکو نو جوړ که پرې نا تار وي

د مېړه نیستي یو څو ورځې نیستي وي
نه مېړونه شاعري نیسمن او خوار وي

د رند و عقیدو خلقو کې همېش له
ښبتنان د غرېدلو به په دار وي

چې بازونه یې په لاس کې چتۍ (۱) کېږي
ځان به و پوښتي چې د اغرنګ بازدار وي

چې توره (۲) د حق مُلا (۳) نو خپلوي څوک
یو قدم یې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورله بویه
که رڼا یې لاړ لیدلو له پکار وي

د رباب خوار دې نشته آدم خانه!
ښایي خلق چې له میلسه (٤) دې ویزار وي

۱- چتۍ = ورکوټې مرغۍ

۲- توره = قانون - لاره - منه

۳- حق مل = د حق ملګری

٤- میلس = مجلس

ننګیالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
ابا سین کله پښه نیسي له غورځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغی شته دی
حقملان راپسې تنه شي څنګ له جنګه
پوهګړی د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کلیمو تر قلنګه
چې یې مټ د غلیمانو وي کښلی
نه ویرېږي یې له تشه ډنګه د ننګه
د مردې توره میدان کې لاسنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي[1] توره له زنګه
پټچیل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
خوږي نه ده لا کوټي[2] خاورینه رنګه
چې یې جسم وتن په مونږ کوي پړواوري
خو دغه ته وي کرښې د جهان تنګه

۱- کاټي = تیکی - چړتون

۲- کوټي = د دانې کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بر ښنا او تالندي که
چې دلوی ښتن د لاسو سره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجروپه جماتو نو کې تورتم دی
د ډېوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
څوک به یې ښکه په تولنه کې ګوندي که
چې دخپل عمل لاره[1] ستړې کړل
څوک به ښک هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د ښارو به ښکه وځي
چې په مینه مینه ښت ته غوږوندي که
چې يې وېړه د نهورني له چا نه وي
هغې پاڅي بې وسان په ډاک ګوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوښتې ته دغاړې

له خپل تنه پلواښنه[1] شه

د ځپانده اباسین خپل

لکه غاړې په ساته شه

د کړېږ سختې په ځان کړه

پسته باز په الوته شه

په خپل ځان قید و نه کېږده

زرغونه شه او بیا شته شه

پولې ړا ښکه، پانګې[2] کېږده

بیا په زغاښت لکه میړه شه

د ښتن دلارې مل شه

له ښتن ځنې لارغه[3] شه

په ړیبلوچې ورک نه شې

په لوښنه[4] لکه واښه شه

د ښتیځ له الا الله -

لا الله د پرېواته شه

۱- پلواښنه = مروړی - پلکواښنه، ۲- پانګی = میر- ډک- مرام

۳- لارغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښنه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان ګډ دي

هر وګړی لوی اوکړ(۱) دی

لولنګ ځکه په نیش دي

درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي

څوک تاله، څوک تالانګی دی

چې درنه دله(۲) یې مله(۳) ده

د هغو سوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو

څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله

د ځان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي

داچې نن ډکیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوکړ= اولال، ۲- دله= ګوند، ۳- مله= ملګری، ٤- ډکیا= لوګی کوونکی، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او دچې نری نری لوګی کوي.

چې زمانه ښکلې بدې مې
وابه نه خلې تورې څڼې
په ګڼونو یې پسرلی شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د یوه ماته، باقي سوي
د تور ګټ سوي دیوټ یې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو خټ یې !
دا میدان د تیرو تورو
ستا مصري توري دي سمې
چونګ ایرې یې پاتې شوې
وې انکار د درنې ستې
حق ننګيانو ته وریسپري
د بې ننګ هر کاله بتې
لات منات چې ګډاري څوک
شي په خپله يخې ګټې

خړي، ځګ شوي، خيالي نه شوي
د «لا» شی ځني شی نه شوي

د جسن ترغی نه نا میندہ
تَل نچه شوي کنی نه شوي

تشه شخوله - خالي تیکی
ببل توره، توبری نه شوي

له حجري تر سړي راغلي
لاپه «زه یم» سړی نه شوي

له مذهب چې ملستل دی
لدي مړيني شړوندی نه شوي

انځاره[1] کي چي دی پروت دی
هغه ستر آدم زی نه شوي

مسیګیری درته آسمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شوي

هرآدم چې دی فرعون کړ
يي بلواک، ځانوکی[2] نه شوي

۱- انځاره انځور- زړی- نقش
۲- ځانوکی = ځانواکی

د وکړو سالار پـــړدی
خرسواره چې شاهسواران کړي

د کوڅو لارو کسو د ړي
ځلن ستوري د آسمان کړي

ګوکوشتان داومـوخـتـو
سندان سري اتلان کړي

لوړ او کوز سره یو سیال کړي
اړوپیچ[1] واړه یوځـان کړي

چې سړي يې نه سړی کـړل
راغوزار هغه بُتـــان کړي

دلالونو په ځلقولـــــو
د مشکنو بازار وران کـړي

چې جس من پکې قدرېږي
راد بر هغه دوران کـړي

داد نوم مسلمانان تـول
په ریښتیا مسلمانان کـړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غونړو پرنډو.

په میروکې د ېر کلونه راټوکېږي
سره پیوینو د لاله یکې جوړه ده

ننګیالي دي چې دلوی ښبتن په تاریې
پوره ټه کړی د نړۍ تول بـاره[1] ده

ته تنزیړی یې، د نیاده د بازونو
ډېری ځکه ژروندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه کوي
زړغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هوښیاري[3] په تپوړوند دی، ښکارترښي
که نه یې نن هم پرته هغه دګزه ده

دګزی غشی[4] دې هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دې اره پره، وړه ده

صبا را نبکه د شولان کتوته متې
که دې نن کتلی قام لره اوکړه ده

۱- باره = مسئولیت- ذمه واري- پره ، ۲- اداره = وړانه- کمتې- لوټې ،
۳- هوښايي = ښکاري ، ٤- دګزی غشی = دوړې پرې ګوزار ،
۵- دیدوان = شیش- څیرکونه .

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کوڼ هسې يې غار

لکه اوبن هسې يې سوري
لکه پښنه هسې پېزار

لکه باز هسې يې مارې
هسې باز لکه میشکار

لکه ږيره لاؤن هسې
لکه سر هسې دستار

لکه توره هومره کټه
رشه هومره خومره کار

داوچت الوتو پانکې
د شهپرو په مقدار

د ږيوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوڅار

د بې ننګه په رنګ د ېر وي
ننګيالي نه لري سار

چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړېږي لار

لا يې ډېر وکړي ګاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې مټو وار څنډ پېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمـــــرو نه اخستلي
سورلنډي[1] شي کله ښکار
د اَتيانوس باري وي
په ملخانو کړمار[2]
کليمان نه شو ټول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربينونه[3]
مذهبيان د خپلې ماتې بيرغونه
د هغو د "راتاندون"[4] طمع عبث ده
چې مذهب يې رواښته[5] کړېدي هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دوړېږي
دي عبث د انځورونو کړاوونه.

۱- سورلنډی = کيدړ، ۲- کړمار = يوغردی، ۳- غربين = يوټوپک،
٤- راتاندون = بيا راغبرګېدل، ٥- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تو دې وېنې کتلی شوې
مسلمان بایلل ملکونه سنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نیش دې استونه

د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډیوکې[2] دې دعلم د پوهنتونه

له مذهبه هک حٔلمی تول ریزکي شي
ریزکونه کله کیږي لوی کارونه

ټکی ټکی دکتاب نن هم هغه دی
خو مذهب تري نه وښکلی دی ساهونه

چې ترڅو دغه مذهب او دا مُلا دی
وي تالابه د تالا قاموسونو خونه

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تیغ بندي ده
له باطل د ځان ژغورنې
یوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غمی
۲- ګل ډیوکي = دګل ډیوي

له فطرته دي پرده ده
له فطرت دي سرزوري ده
کلیمه دي سرتوب دی
سرتوب دي سرهسکي ده
د بل غم هم د ځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندی کلیمه بیا خلق ژوندي که
دا اله واړو وړستو شوي بیا لومړي که
دا چي خاوري یي له مخه نه چانړي
د سپوږمی په دود غونړي پر تندي که
ورونه ورونه سره غوښي په چاړه کړي
له ټولېنه ژوندونه وړکه ګوند ګوندي که
شاه میړونه له زړګونو ستورو تیر شول
بېړي راښکه خپل ملګري ګړندي که
د هغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی
چي ګزران د بل په سوي کرپندي که
د پسرلي درنه وړځه شه په خوی کي
ځان وړښت، کله بریښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا ز غمل په ډال تندي که

○

د هندوخلکو لاس تپول نه ده
دستر کوره و کاګیره تلل نه ده
دا یلتیا[1] نو کلي ورانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اوندي جوندي[2] د دوپړک[3] وي
د یکرنګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېړول زده
چوړنګوړکان هم کراولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي[4] کړان کړي
نو کلیمان یې تورنه نول زده
د آذرانو بتکورکي[5] نړول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وراني پیداکوونکي، ۲- اوندی جوندی = مزغړوني چې غوښې نه خني نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ٤- موزیکي = چې د هیڅ بني نه وي تش کټپړي ډک وي، ٥- بتکورکی = بتخانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د باتور په څو شهپرو خپلولو
مښکېرک او غلیواز نه باتورېږي

دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلېږي

له کیکره د نښتر پیوند خوړو کی
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کېږي

چې په پړو کوړ دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندېږي

چې د زهرو ډک لښتي پرې راسوا وي
دغه سوي چنارونه نه تاندېږي

د قرآن واړه رېتلې عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهېږي

د تیرو سره ملستي بنا پیرکۍ نن
د رڼا په تکی مرګۍ ته ببرېږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي

د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل «زه یم» سرهنګي پې سلامت یه

مرئیتوب نه - ملکیري د یزدان غواړي

ننګیالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته

په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی

یومخیزي[1] ځیګړوره ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي

ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیښتینکو کښتې نه شي

د ژوند ستونځې میړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوزشي، سود یې نه شي

چې ژوندي وي نوي ماری زمریان غواړي

١- یومخیزی = چې مخ یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دې په لاس
چې ډېر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر زمر ستورتلیز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي
لوګیز[2]، اوربېزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي
رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بربېښ دڅرونډی تومن غونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرزول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي
چې په فطرت یې ده لټې اړولې
د هسکو سترګو معاشونه کوي
عقل بهیر کړ غور ځسنګی د شعور
ویرو ویرانې ټول مذهبونه کوي
پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټانه دې سوالونه کوي

١- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان، ٢- لوګیز = دګانو ریځ یا نیبولا،
٣- اوربېزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګې، فطرت په ترڅې
تشې ځاندې وي، زور یې اوبه وي
عقل یې شل وي، هڅې یې ګټه
په غتو ګوري، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو د قط نه وځي
نه یې خواږه وي، نه یې تراخه وي
په "نن" په "زه یم" د وار و نیستمن شي
ځواک یې خساک یې خواړه او ښبنه وي
په زاړه شخوند کړي، نوې ترې نه شي
نوې برید و نه خودمېره وي
چې یې راغوند کړي واړه کړلي
دیو ګنجکي دارزښت نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلسوکین و دلرمون نه

اوښین ستوري راغونځیږي

ستورتلیزي سروهي لا

کائنات لا پراخیږي

که یو ستوری ورژیږي

نوی سل راوتوکیږي

د ژوندون زرغونېدو لـه

نوی ځمکی سادینیږي

چرته ژوند دی په بخښنچه

چرته کچ ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میرو کې

د ژوندون غږی غږیږي

یوه ستا دا ځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستیږي

شنخرې ځمکې ښکته پورته

ستورتلیزو کې څرخیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دې لاس ور رسیږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کړې په سر کېږي

د مېړونو ستورو بېړۍ دي
له سپوږمو ستورو تاوېږي

د يو نوي کور لټون کې
د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکني به
ستورکۍ زو ته ورسېږي

د ژوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لالا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مړي یې ګرځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستوربېښون شي

د اولس وینې نه ښېبونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاڅون شي

داو یاړلي ځلي هسې ولاړ نه دي
د مردي کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریوړي
قافله یو قدم مخکې د ښه وندون شي

که هر څومره سنګرونه له ځان تاوکړي
عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تو له مریستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،

۳- چنیشني = چې چنا سکې پکې شوې وي، ٤- مریستون = هدیره .

د دوران په زلزلو غرونه رارغړي
په شګلني ډېروکي څه له وياړېږي
تلناوونه يې رواسته، موږې خوړلي
چاڼ کېږدې کې به ترڅو پورې اوسېږي
د پرښتو په چورلیندو ځمکې له تللي
کچه ډیلۍ! په خپل خېږښه غلطېږي
د سورسين چپې دمه وښکه له يادو
اى فرعونه! چې کليمؑ پسې پاڅېږي
د ملخ ځانګ سړ دې ملا شوله دوه غبرګې
ته لا ځې د آتي بار ته لاندې کېږي
لاالٰه بتکور کوته ښکرپوکل دى
که مؤمن يې تر وروستي بُت به جنګېږي

کله یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کله د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بروړته د ګډو خپور لښکر شي

کله لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پتې را تلی نه شي
دوی د هرې سرخیرۍ[2] وتلی سر شي

د هر کور انګرې تود، تیاره شي ورکه
میړني ځلمي په هر لوري چې ور شي

له تونګه[3] د عیسی چې نمړۍ وخوري
که د خټو کوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چینی هم د بدرلیچور شي

١- لړې کوز
٢- سرخیړۍ = د جنګ غالی سرپه
٣- تونګ = شکور

○

دغلیم د برید او چت[1] غي حاجت نشته
لاس تر کړیو و چې بخپله سنګروال شي
دکور، قام بدخورمنځي[2] په خان ناتاردی
په تیغه که باتوران وي تش پیچال[3] شي
تانک دکښتی، د پیرغل بې دلاس وځي
چې دچار اتلونکی توري نه اتال[4] شي
ځلمي وارو په خپل اصل دي لالونه
د روڼو لو چې څوک نه وي کوتې لال شي
ځماتونه، مدرسې او چینې د پرشول
خوله چاهغه بانګونه د بلال رض شي

○

چې دخاورو له کالبوته
او ده "زه یم" بربړون شي
په اجل یا ندې بجل راشي
بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه= اپه ، ۲- بدخورمنځي= بې اتفاقي- اروپېچ ، ۳- پیچال = د باتور غل- غرباز ، ٤- اتال = په طمع- په اسره- معطل- ایسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی
دفطرت غېږه پرانستې ده هرچاته
بودهرچا هم په قدرد خپل توان دی
دا په تاده جوړوې کاڼې که توره
خپوړ چاپېره دجنګړو واړه سامان دی
نیمګړتیا کړمې تولي اړ په مټ دي
مټ کول دبنیادمو پوره په ځان دی
چې یې زده دسورکو وینو کښېدې دي
دهوهی ډانښه کمی پدې جهان دی
دباتورلمڅي دنیا ده بېله بېله
یو دځوړې، بل دلوړې وږۍ(1) ښان دی
چې سرمزې دنوښت(2) یې په لاس درکړې
دلوی برید په ننداره دی اوس یزدان دی

۱- وږی ښان- وږی انځورونکی، ۲- نوښت- پیلات- ابتکار

چې د "زه یم" تول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډۍ چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل ځوانه یې چې یو مخ شي
"زه یم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړی راخیژي په سوسرکي
د هوډی هڅي و باسي لاري غرکي

توربریښنو یې پخپله غماز کړشي
میړه کله پټیدی شي په لښکرکي

"ستوروڼا"(۱) کړښی د څمکي کړله ماته
ښخوي بیرغ د ستوروخپل دوترکي

مرجوڼا د نهنګانو له کاله نه
ملغلري راپنه کړیدی څادرکي

زهري خوږ په یوماري ورپېوځي
بله ماره یې نیولی وي نظرکي

مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د میړونووي سنګرکي

هره ونه خپله میوه نیسي
چاموندلی دی کروسکی په کیکرکي

۱- ستوروڼا = (په وزن د مرجوڼا) د ستورو ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

زردار هغه کورکښان دي
چې ښروندي بنیاد مان خوري

سرېخور په پټه يې نه خوري
سنه برسېر يې په میدان خوري

د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري

یووَری يې په شا پرتْ وي
بل شنې لښتې بارگیران خوري

د باطلو راجواړه ده —
په برمټ يې بې کسان خوري

روایات راپا څېدلي
په حملو حملو قرآن خوري

د آدم په بدې ورځې
کلیمان واړه خپل ځان خوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په منځ د هوډ یالوځي
لار یې خود کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سور یې شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اور ځني ونه ځي
نو هغه پښې اوسې وي

له چپو چې انګوځه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړیز یې ژوندانه وي
د برم د کې یې شملې وي

چې د مټ مجال یې نه وي
د هغو ناندرې کیلې وي

د باتورو هنې کور
څه که یو موټی بنې وي

چې وهي د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ثریا ني یې تاو نه شي
نو هغه لیندې پرکې وي

چې وهي د تنکسي تــوري
په هغو کاله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستور تیلیزې
د میړونو بر آمـــتې وي

د سر هنکو غور ځنکونه
د تاریخ زرزرینـــې وي

د اخلاص د شاهسوارانـو
منزل لوی، لــرې توښې وي

چې منګل یې د زمرو وي
د هغو ماري ســــکې وي

په راسمنو باندې غـرونه
د مالوچو پاغوندې وي

پرناورې ســنکر بایلي
ویښې سترګې پــلیتې وي

دوزنګ تښتي کړن پرې نه
چې د بدر تړیـــسې وي

د میړونو لوی لاســـونه
خپله توري او بــلې وي

د ګیدړو په نصیب کې
د زمرو پاتې درنګې وي

Reserved -1-

چې يې پښې وي غزولې

د هغو داکې سپېرې وي

چې له ژوندانه ماتې وخوري

زور يې تول په موسلې وي

د مرګ واکو مسئلو کې

هم د مړو مړينې کيسې وي

کوښې هم ځان سره کوږ کړي

چې يې خپلې پښې کږې وي

ديوروغ د سيالي نه وي

د رندو که پرکښې وي

قام دلې دلې تورو توربرېښ کړې
دغه کمال د اولسواکۍ[۱] دی

هر دليت خپلې دلې ته سنه وايي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلويان راوړي ناحق به حق کړي
"قامي[۲] جرگه" کې سوال د ليږې دی

چې "جرگه غړي[۳]" ټول شته منان وي
وار هېواد دی ونډې ونډې دی

کاواکه دروغي واکمنې دلې
څوک يې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونده[۴]" سېځلی لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = ديموکراسي.

۲- قامي جرگه = پارليمان.

۳- جرگه غړي = ممبران.

٤- سلاغونده = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر یې ننګ دی
واړه شروند یې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چېلي ناوېنکي په سمځو، په لغمونو
بمبل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوېنکي
سالارې یې په نرې پورې قلنګ دی
هم د علم په دنیا یې بیرغ جګ دی
هم چاپېره یې د سینه سرپېتوب ډنګ دی
هم یې کته، هم یې مخ ملازې ورکړه
خپل پردی یې په نماځنه باندې رنګ دی
د زیارت خوړو ته ناسته بې کتابه!
ستا کورن لارې ولایت د پلې لنګ دی

منکران په دلیلونو منکران دی
او مُلا د بې دلیل مذهب امام دی
روښان خیاله نه کافر دی، نه مومنکی
د تسپو سره ګرزان یې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوهګړي تورې ترهېږي، ځي په ډډه
چې ملا ورښکاره کړي کوم اسلام دی
ليشتکې له ليشتکې مفکورې زېږي
ځان وګوره په جهان دې څومره سام دی
مذهبونه په کړې د نيمسـانو
دښته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال يې ميرات دی
څه بې کچه ناروا دي
دي ده لوچې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
داد لا د دوران سـر دی
دوتريان چې په کړ بـا دي
د هغـو لپچـې تاوېږي
له پېړونه چې په غلا دي
له زمـا ، له زمـانې نه
پساتونه په دنيـا دي

۱- خوندی = په امن - Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لېسين ترې لاس نيو کړي

شاه ميړونه د الله دي

امانت د اولیا دي

چې له تا ځنې سوا دي

چې د حق او د باطل د غره راشي

د بې لارې پلار نيکه په لاره مه شي

چې توره[1] يې د بتانو لېرولوي

خدای دې وکوماري ته هغه ميړه شي

چې يې غل غدو له وېرې بلوسنه کړي

په مور چلو د قام ويښ هغه ليمه شي

چې مړه واکې ولسونه پرې رغيږي

که يې سل ځله توکې، هغه تارخه شي

څه زرغون زړغي کوي چاقهرمان ته

که ملا وتړي، هغه تورپال به ته شې

غرونه غرونه واوري هله به شي ويلي

چې د نمر پشان پرې سور په ايشېدو شي

چې يوه پلار کې وهانځي اولس تول

ته به هم د اولسياسو په وله[2] شې

۱- توره = دستور- قانون، ۲- په وله = په دوډي- په ښه ورځ

چې راشپېل دې په راشه دآسمان ښخ کړ
بیا به هله دسرې په نوم باله شي

چې د کړاو تندې خولې خولې شول
دقام جوشې بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکړه
دازغو غېږې ګلورینې شولې
د پلار خېږه دې کائنات دې وا ړه
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
با تورزې خپله به راوزېږوي
که دېروکې دې مابښینې[1] شولې
غراو راغه یې شېخ ملې ونیول
چې دزمرې ستوګې تندرینې شولې
د تورانې لېونې کرېکې سره
ځانګې غراڼګې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابښ = یوغر

کلیمي لره شړونديږ زړونه پکاردي
او وله لوټتي په پنډ کله پیدا کیږي
په خوبونو کي له بخرکو تو غړیدونکو
تر آسمان شړیه کوونکي او رتاند پسږي
چي پانو د تنې و چ ، ځیلي ښروستي شي
په کړوونو شیبونه ترې تو کیږي
د مذهب په کړي خوږلو لختو لهرو
د سرې سوري د قاموسونه جوړیږي
هک ځلمي بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولشتکو نه پورته کیږي

مرده یوکي مذهبونه
لاړي پانه شي رهنولي
د بوزړه انقلابونه
آذر نه شي راوستلي

د شړوندون اوږدي کیسو له کائنات به چاپول وي
له موجود ځني پیښسا به ترلوګیږي پورې تلل وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وې وختونو
ګویا ځان له توزیز(۱) کړي
د کسورونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرښته
د خلیل مټ دې تود اوسه
د آذر چې بت کړه شته

○

د هندو عقیدو بنار کې
انقلاب را برسېرن شي
د زړو خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبی
بتګورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

○

خلیلان چې له تولسني
د خدایانو وړکول کړي
نولومړي د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کړي

○

کلیمان د فرعونانو
پاچایي هله غوزار کړي
چې بې لاره ولسات تول
د دلیل په زور په لار کړي

○

د کلیم د درني پرګي[1]
خلقي وې وار زبرګي
هم یې کټه ، هم بخښنه
هم یې مټ وي هم یې ستړګي

○

چې د وخت اړې کړي کي
پځای تینګ لکه د غرو
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو سرو

○

۱- پرګي = پرګني .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره

ځې په تیاره لار اور اورکو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو

ګرېوی په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه یې پړي یستل

دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل پښو سره

لا تر اوسه لرې له خپل ډګه یې

لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بله ځې

دروې دې نیلې د برېوکو سره

وینې او سبکې وچې شې لنبې کښېنې

عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه

مل شه ای ځیرکه کلیم زو سره

آدم زی له مړئیتوب ځني آزاد کا
د "مَاکانَ لِبَشَر"(۱) سبق ور یاد کا

چې د بل د خولو وږم تېر اخېژي
د هغو ما ښوکر کچوخور بنیاد کا

د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
ښه ښه‌ګور تړ کورد خدای آباد کا

چې صبا په غوږ قبولوشي کلیمه واړي
د دوران فرعونه ‌انو ډی خدای را یاد کا

په لوخړو کلی پټ، په وینو ډوب دی
د کوچنی فکر سالار دې څه فساد کا

د مرې په ځای خبنتن چې زورور نیسي
د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

له کوږوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر په غاړه کِندکچلول کا

لا اِلاّ چې یې توره شي د ټټولنې
هغې ډب به یرغلونه د منګول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقول للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل ته ړې ته وربرېښي دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا

د پر قامونو نه دي غونډې اوبو وړي
په سين غاړه له باړکيرخوشي پرزول کا

رسېدلي په خپل « زه يم » شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

دا کاڼي يوازې تېر و خلقو نه کړي
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره پخواره دي
په پو دو فصلونو بلوسي خپل ته شپول کا

O

چې ځانکړي سود پسې يې شي وکړي
په ټولنه کې سور او وړ په غرغنډه و شي

د شته منو شته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نيسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدارو د سيالي شي
د زرداره تېپې دا کله پيرزه وشي

دو ترياني د لوبنګو غمونه نه خوري
له لېوه کله زره سوی د شپنګو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغېړى
اغېړلي عقوبت په چاودېدو شي
الا مي دا و بنستون د قُلِ العَفْو ؟
دوترونه چې ورو ورو په کمېدو شي
هغه کار چې کليمانو ته اتهال دى
هغه کله له مارکس او له روسو شي

له دستور د باتورانو چې بې ړک دي
خود په جاله کې پيدا يې مښنګېرک دي
چې يې ژوند د خدائ لارې په لاروي
هغې سيال دى، هم برخين، هم په خپلوک دي
د مېړونو لار د آکي آسماني لاره
مزغړوته لارې تل د دوېړک دي
له ساده ايمانه ځار يې فلسفي شه
څښتنان چې دلروکي د بتک دي
شپنکي کوره غرضونو شهخان کړل
په برمته اړم په غوښود کنډک دي
د ننګيال واړه کارونه هلې ځلې
د نښمنو، بې اسرو په کومک دي

تور(۱) ښنکلي پرې برې راولی نه شي

چې د بدر، د حنین توری ترملا دي

الا چې غوندې دا نه راوړي یوځای له

شاه ځلمی له شاه ځلموکه شاپه شا دي

ننګیالي د سر زړه وکي د تور سرو

ننګیالي جګي شملې دا ولیـــا دي

فرعونان یې چې په مکر کوټ ښکار کړي

زرکول یې بیا کاروونه د موسیٰ دي

یو کتاب و چې امت یې پرې ټول راټول وو

یو کتاب دي، او لړوه(۲) دوه اویا دي

هر دلیت(۳) د خپلې ډلې د وزنې(٤) وایي

او اَمي خلق حیران، چې ترڼه رښتیا دي!

۱- تور ښنکلی = چې توره ښکل لري د باطل ځوا کونه.

۲- لړوه = ګوند ونه - ډلې.

۳- دلیت = د ډلې غړی.

٤- دوزنه = ثنا - صفت.

د ژابږې(١) تنګسې کړښې کښې
ژوندانه کله ځائیږي

ژوند غزېږي، او چتېږي
ژابږه خوږي او سمسورېږي

د ژابږې وجود د خیر دی
چې پرې "زه یم" شیرازېږي

د وجود دنیا تاغېر خوري
"زه یم" کله تاغېرېږي

د خښتن په لیکه "زه یم"
خپل قامت وته رسېږي

د ژابږې ځاندره شي ړنګه
"زه یم" هر کله پائیږي

ډله د خدای ماتې خوړلی نه شي
څوک یې تړلی پرانستلی نه شي

توره به ستا د موزیکې توره وي
د میړه توره پڅېدلی نه شي

---

١. ژابږه = (لکه واوه ژابږه) ماده - چې زیږ ول کوي - Matter

دګیدړ برخې دی هر چا و خوړې

د زمري برخې څوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم

خلیلان غلي کېناستلی نه شي

چې یې بیرغ د الاهو پېړي

څوک په سنګرې ورختلی نه شي

زمانه هر څومره که مخکې ولاړه

له کلیمانو مخکې تللی نه شي

د غیر قامونو د کټ پښې ته ناسته

تا عزت داره څوک کېنلی نه شي

دخیګو(۱)نو خاوندان چې اړ و هیڅ شي

رسوي به څوک جاله وایه چکو در ته

ځاني سود چې مدعا شي د و کړه

بیا څوک اړوي بلا رونه پردي ور ته

په زنار کې تسپې و پیلې خلقو

یو مخیزې مسلمان چې لاړ شي چرته!

د خلیل نوم د ثواب د پاره اخلي

ژوندانه دي هتول ناري وهي آذر ته

۱- خیګ = شناز

خدای دې توان د مېړونه یات دشا ځلمو کړي
چې په نره ورکېوتې دي لوی غر ته
د کلیم د پیرې خلق هم هغه دی
نیمګړتیا وې چې د خدای رسوې سر ته

بیا بیدار د محمد(ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دی تیرې بیا وروې
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلي ستنولې
د کعبې په توره ګټه لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیماني کله چاکولې
سمندرې خیرې غوځ کا خپلي غېږکې
که او به دا لګه و ورځې ختنولې[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خو که سترګې لیونو بیا وغړولې

1- ختنولې: چې د ختنو لهو ډکې وي.

پخه مه شه د توریال د مړدې توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ښوونډې مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندې هیوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
ځي راځي بوربوړکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد(ص) به تل رپاند وي
نور دخیلمې[3] دي باد وړي بیرغونه
هم پوړنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
را رژیږي نور اومه او پوړنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ړنډاوي شي
په غورمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه - فلسفه، ۲- ځواک = زور - قدرت،
۳- دخیلمی = ټول - سراسر، ٤- اکاو = بردم - ډک،
۵- شناختی = خانې

د هغو قامونو بڼه[1] د بدلې شي
چې لیندي یې د ظلمو شهوتو پرې شي

چې یې کډې مفکورې او هلې نه وي
د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي

راسمني د مشرانو چې یې نه وي
بې درنې یکوې پلرینې یې شنې شنې[2] شي

لا شه تورې بنیادم تشې کاڼې شي
چې په برخې یې ژونده عقیدې شي

د شادو غوندې پېښې کړي د قامونو
چې یې جس د نوښتون بسمې شي

چم په چم دی له خاورینې دېوې ګرځه
له دېوې نه عقوبت بلې ډېوې شي

کوچ شوملې[3] سره بیل بیل کړي
زمانه د ژوند شاربل کړي

د میږه لاره یوه وي
چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- شنې شنې = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې، شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي
په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کلیم خپل کړي
دره یونیم په نیزه وړي
که آسونه دې پر تېښل کړي
د ښې ورځې په تکل کړي
خلق توري هم کال کړي
د کالا کوتر و ته کوره
چې په نمر پسې غپل کړي

دا بتو ژرانو نوغي[2] دي خور کړ
درته دي پاتي تش پېخالونه
دلبه[3] مرداره څنډوي لاس کې
تش تېښوسان پرې کوي سودونه[4]
د چتو ښکاري دوکرزې نه کړي
هونهايي کرځي نيسي بازونه

۱- شهزاد د = [illegible] کیاولي د کتاب نوم ، ۲- نوغی = اصل - نوغی خورول - بیخ وړکول ، ۳- دلبه = غوښه - طعمه ، ٤- سود = مینه

چې پېرې اړې وي د باتورانو

نه ښکاري هغه د ننګ نښترونه

له خدای اګاه شول او نه له ځانه

طالبان وايي کوم کتابونه؟

غرابين زنګ شه، او توري پېڅې

پاتې مُلا دي، يا يې بانګونه

◯

وګړي کوره په غوړو وپړو

نمري له يوبل راشوکول کړي

کاروڼه واړه د لاس سري دي

څوک شي سکوندلی او څوک سکوندل کړي

دښته منانو د ينګان راپنډه دي

دښمنانو ونډه ويشل کړي

يوپنجور هم خپل نوغې نه خوري

آدم لګيا دی آدم خوړل کړي

څوک په خمڅو[1] پسې راندې شول

څوک په اوږه مکو[2] کې شوندوهل[3] کړي

۱- خمڅې = د نرو جوارو د وړی - خوار خواړه، ۲- اوږه مکۍ = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شوندوهل = لکه څاروي چې په کياه کې تشه خوله ووهي - ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لوحې لپاره نښته

ځمکه وال ځمکې ته انتقال کړي
دوبه یې غوښنو د دوزې خیژې
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلهوا ږي
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوږمۍ پلې سر یو سیال کړي
هغه ریښتینی کاروان سالار دی
وار ته دي ځله زړغی زړغی کړي
نن را اوچت شه هم نن دي وار دی
میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلی پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توبزي
یو څو ماره دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړې زړغونه کا
بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندانه کله بېلتون کله کړونه دی

کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د نړهاني بدلولو نه وي

د دوران کوږې خوره اوشه بدل

درناوي او سپکاوی په جسواړی

ستا په لاس ده که کنې اوسې که نسل

نشه توره کوری لار دکنې نه ده

توریالیه! چې ژوند شولی حق مسل

ساد، هغه چې په خولوېې د تندې خوري

تیار خوړکړی د همه ولسیا غَـل

دیکرنکو کونکل پاک وي تل له ویرې

درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکړي

اوس وهي به پې دایلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هر نظام کې

بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي دسرې ټوکرې دپاره

آدم زوی بل آدم وته ټیټېږي
يوشته من دي چې ټولنه کې ټولواک دی
نيسمنان خوبه جغ شوي تل اوسېږي
د ناچارو کته باندې کتوي باندې
د چارمنو کتوي به کي کتي پخېږي
د بې وسو دخولو په ترموخاشکو
دو سدارو ماهي رنگ، خمې ډکېږي
دږناوي چې په موړې[1] يا په دوترو وي
لولنگو به په کنجکه خود ارزېږي
بې اسرې آسمان ته غړېدې غړېدې اړې
په ظالم چې به لا کله نسکورېږي
په زوخړه به يې غرونه شي ټول ويلي
په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

○

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنیادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا
د ټولنې مدعا واړه سرې دی

۱- موړې = پانگه،

په تولنه ریزکي لوی قهرمان شي

بې تولني قهرمان هم لیشتکی دی

چې تولنه دې آدام په کلیمه وي

هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د تولني سره مل، دځان څارن شه

چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې تولنه یې باره[1] دارتیا[2] ناخلي

هر بنجخی خپل چاروکی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي

دیوې کورمې خوتل یوانغری دی

○

دازغوله ویخه سترګې را تو کیږي

د پسرلو لاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به څو ویږنې

سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري د زړونو پټ غلونه را نیسي

د مړو پیت پړک هم په تپچه وي

شرق ناتارې دو ختونو نیمه خواکړي

انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتي، ۲- ارتیا = ضرورت - نیګرتیا - کرمه.

اړکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خوځوي خو د يې اړکجه وي

د شنډي تخم کروندګې عقوبت وي بر خه شنډه
خېږ يې څه کړي چې نه مومي ښوګ يې وېږي له درست ونډه

چې د مال او ښوندانه دواړه نړکات شي
سرلوړي به دې هله په ولسات شي
چې نيستي د بېسمنانو نه غوڅېږي
او ردي پوړي په داسې خير خيرات شي
ولسونه په ميړونو ښوندي اوسي
چې ميړونه په نيش لګي، خود ميرات شي
شريعت چې په انډول[1] دخپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتني لات منات شي
د ښوندون پانګې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دي چې پيري يې په ميرات[3] شي
چې يې منډه نه له دين نه له ساديته
د ښوندون خوانږه په داسې ولس قسات شي

۱- انډول = توله، ۲- سکه = سرمايه - راس المال، ۳- ميرات = Grace - لزه وربخښنه.

د هغې او ښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه څخې زيات شي

هر غور ځنګ[1] ته دو رنګان ور ښوځي
ځان دې پوهه په دې تکي هر سالار کړي
تا بيا کرانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار اتبار ګونه ار کړي
د دو رنګو[2] وي نظر په خپلو ګټو
کله غاړه کې تسپي کله زنار کړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاري شي
تش ميدان کې به د دوز و تود بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه روند په نه روند وليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلي يو مخيزکار کړي

۱- غور ځنګ ء تحريک - خو ځند
۲- دو رنګ ء دو پرک - دوه ژبي - منافق
۳- ليکه ء حساب

هم خپل جسم دی سره توب خلوری ابری کړی
د دورنګ عمر په ځان باندې ستم دی

ښبستن تول دقدر ورږدي پیدا کړي
یو سرې دبل سرې نه په څه کم دی

تړ ییسار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزو ته چې لاس شي رسولی
ولې سود یې په کلونو د شرم دی

با توران چې د کونترو ځای له را شي
ای ویږلو! نره هرو چا ودی د غه غم دی

دې تولنو او دودونو لیشتکی کړ
کم نې لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کې لېږ له عقله رڼایي ده
په ختیځ کې د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار[2] چې د فرعون وی نرامن نه دی
نرامن هغه، چې فرعون یې ورکول کړي

۱- تړ ییسار: وهل ټرل ،۲- نمریتار: د بل د ودې ته ناست .

چې بې جسه وي جابروته ټيټيږي
چې جسمنه وي جابر ړابغول کړي

چې د بل په سترګو ويني ړوند راغلي دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بل زوړنه کړي تنزري، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالي دښمن نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائي رنګ کې رنګول کړي

په ذروکي يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوټه تيرول کړي

ډکې ډکې جولۍ خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګياله په رشي
ښاپيرک په توروڅڅوسرښاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشي
د بازونو باتورانو پدې قات کې
ټپوسانو ځني غوره دی باشي

د دروغو، دناحقو منزل لنډ دی
ترڅو پښې راټینګوي برې مشمشې[1]
لا لیدلي يې بوربستر کې کلیم نه دی
څکه کرچې فرعونان لا په نشې
دحق د وګه له خپل ځای رټولی نشي
دباطل داشد تو نه خرخشې[2]
او رپیچ چې له نقشې دکائنات وي
په بل مخ شوی دنړۍ هغه نقشې

○

چې دنمر ستر که وبرېښي
غرونه واوري کاندي ویلي
حق برېال پرون هم نن دی
که يې نشته څوک په سیلي[3]
داوبو دمخ کیل نه دی
کلیمه دکانې کیلي[4]
دنبتر دسیالی نه شوې
که په خنبر شوې ډیرې ډیلي[5]

۱- مشمشه = پروپاګنده، د نهوره. ۲- خرخشې = جنګونه، ۳- سیلي = ملاتړ
٤- کیلي = کرښې، ٥- ډیله = یو وا سنه.

بدخوګ بدو ته نه وایي
خلق شوي داسې ایلي
چې رنځور باوړې[1] وکړي
پوچې شي د دارو هیلې
له پولاد اصیلي زیږي
خرې نه زیږي اصیلي
چې نښتر له برمه دروي
نه ټینګیږي په یونلي

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان کاڼي[2] کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلي سپینې خپله پرې کړي
هر څوک قبر ځان له کني
هر څوک خپلې جنازې کړي
غلیان له کوره زیږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هر څوک ځان ته تبې[3] سرې کړي
بیا یې ځان باندې سرې کړي

۱- باویړي = د ناروغي بیا تاندېدل، ۲- کاڼي = شندې غاړې، ۳- تبې = د ګټې تبخي

خپل عمل بري بښښن دی

خپل عمل په غاړه پــــړي کړي

څښتن ظلم تيــري نه کړي

هر څوک خپله د ديوي مړي کړيا

د فرعون د کور له درنده[1]

کليان جګې نېزې کړي

○

په مسور[2] و باتورنه رنګوي نوکې

د تنزيو تودي ويني يې مسوروي

د ننګيال کرلي خېژي، سمسورېږي

ميړي وار او سپينخرې که سوسر[3] وي

د دوران تا بياد هغه چا دوس ده

په غښتنو ښروندون چې يې نظروي

د تاريخ تول نرزوري پرڅکونه ښيي

چې مدام د ننګيالو موټي لښکروي

منګران به څوحق د لارې تښتي

د هريو لار به آخر پدې خيبر وي

۱- درنده = غولی - جوَس .

۲- مسور = دمنو کوتو رنګ - نیل پالش ، ۳- سرسر = دوکیاکبدونکی اور .

○

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غور څنګ
سوسرونه پرې سپرلين دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

◯

دکشرمشرفرق خوخود وی
ښښتن لوم‍ړی دی او رپسې ته یې
دیونه کچ یې په نور وبـــــره
هغه قچیره، څواکمن مېړه یې
چې دی خویونه د هغه خپل کرل
هله په ولې یې، هله بهشته یې
څکه دې غوره پخپل سرا خـلـي
دهغه مټ یې، دهغه کړه یې
دهغه مل یې، په زړه بسیل یې
له سین زورغونه بربوکېنی نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولي
داله خپل ځایه لاخبر نه یې

ا- غوره- تور تهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوږنه[۱] دې نه ده کړې
دادې بازدې وهنده او دامیښکار یې

یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
د کانې غوځکې یې ټول عمر په لار یې

نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مینبود څه
هسې لوټ[۲] یې او دځمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کټ بنګار یې

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناري یې، بت ګزار یې

لږه پښه و نیسه فکر له ځان وکړه
چې داولې له همه قامونو خوار یې

چې هم دغه مذهبونه دې امساوې
لکه ږوندله کړنګونو به غوزار یې

د غلیمانو په مسودونـــن
چې زنارونه و، هغه تسپې دي

۱- بوږنه = لومړې ښکارکول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځاندره.

کتاب کښلی، باطله کړې

دکتاب مینځ نن هغه کیسې دي
انځور هم هغه خدائی انځور دی
ولې پرې شوې پوچ کښیدې دي
چې خلیلانو را ړنګ کولې
دامتیانو هغه کعبې دي
دا چې یې نړون دکلیمو خیژي
چې ویخ یې کوې بې کلیمې دي
دمذهب شړوټې لیندې پرلاس دي
ځکه یې ویشتې تل مُوَنږې دي
چې حق ننګي وه ځلمی وغشی
چې بې ننګي شوه ځلمي ډُرمې دي

دباتورو دور تېر ل ده ېر
لږه ناسته یې په ځاله
دشړوند بړد[1] کې، راځي پتې[2]
دنصیب لیک ته اتاله
چې نیستي په هستي مار[3] یا
څه به خلاص شي له زواله

۱- برد = سیالی، ۲- پتې = وروستی، ۳- مارل = حسابول.

چې يې کړه کليمه ده

ولې نه دي تول را تـــالـه؟

بازداري دي خپله ستايي

په دېوال له تش پيخـــالـه!!

په نزي باران پسخـه شـي

اوم غـرڼ لونبى ګـلاله!

دبل ګټې ته په طمـــع!

هيڅوک نه ګټي يې تالــه

○

خواږه بر سېره کا، تراخه به ورک شي

چاپېرنولنه که هرڅو تـرخـه ده

تيرې به وي ترهغې خـلى خلى

چې دي ديوټ باندې ديوه څومره ده

حُجره، جُمات کې يې رېښتيا وويـل

له يومخيزنه ولسيا خپـه ده

دراښياکې بورجل ته ځان رسوه

که لار د سروغنوچا په چاپه ده

د صبالاره څوک د ب کولى نه شـي

ممه داوخت ته توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېږني وویل

دا د بې‌رنګ لارې لومړۍ کړپه ده

ښه عمل «زه یم» ښرغون کړي
بدعمل د «زه یم» زنګ شي
چې په «زه یم» شهسرۍ[1] شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دورنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندا نه دی
چې کالبوت د خاوړ ورنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په څښتن که د چا ننګ شي

---

(۱) شهسرۍ = سترسرۍ - لوی سری.

○

کښېنيده پرې ستا عمل دی
که دې "زه يم" سرانځور دی

شو سره هسکه دلې هورې
چې په "زه يم" کې سمسور دی

چې ځوانکه(۱) يې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی

ای د ښېښې غم خوړکو!
ښېښه هم، خوشروند څه نوردی

دې آدم، آدم په زه يم
بې له زه يم د آخور دی

چې د تش نس او د نوس شي
سرې ذات پورې پېغور دی

○

د مېړونو تېرو تورو چورنګ يو ړل
د اَتي په امبالې چې غورځېدل

د هغو ښارو بنه الوزي
سرچپه چې جُره باز نه نيغېدل

۱- ځوانکه : دزړي يا تخم هغه شونی تيا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبيلو خوړونه غښتي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه يې د وفا وو
دار يې يښې په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمېږي وي
او لالونه په سوپياکو خرڅېدل

د کليم په برخه دا رنګي مړښواک وُ
چې له واکه بې واکې ته پسخېدل

د ميړونو پولادي متې سنګر وي
توربرېښونه يې شملې د قام د سروي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي
يرغلونه د باطل چې يې په سر وي

د ميړونو نغرې کوندرې شړېک وي
شيخ ملې دوتري وارې يو دوتر وي

مخورد رهاني هغه تومن دی
چې پرانستي يې په درستي نړۍ ورو وي

د رزم چينه به يې هم چړې تاندنه کړي
چې پخپله روستۍ ځېلې د نښتر وي

په نېزو کې یې د وړانګو ستوري ولاړ شي
ننګیالي د نمر خاته ختلی نمر وي

که د ینګکان لري هر څو ستړې وزرې
لوې ماري د باتورو په ځیګر وي

چې کاسیر وي په پړونې کې بربنډ وي
حیا خپله حیاناکو له څادر وي

پردې بد شي د کتوی خپلې نکولی[1]
بدي کړوني خپلو بدو له اشر وي

د میړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
یا د هیڅ تول ماڼ یا تول نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجې[2] لاس وي
په توده کې یک[3] جلب وي

○

نه توره د کائنات ده   نه د ښوند دستوراو لاره
چې یو څو دې په وله[4] وي   او د نورو برخه خواره

۱- نکولی = پخکړی- لمده بل، ۲- کنجي لاس = خپلو کې کلک لاسونه وکړي.
۳- یک جلب = چې آسونه یې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله = ماڼه- هوسا.

د مېړونو لار[1] لومړی توری وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړ شي

د مېړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مټې بڼې راکاږي او نر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بویه[2]
چې ولس یې د شرې وي، شړیور شي

زمانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ورته پښې بنجې کړي تورغر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نو ر خو هسې خلقي خوشې کړ شي

د سینا په دونهه پنځه تول سربري
دیوې دونهې ترمخه یوتېر شي

برغو[3] پوک وهه، ډنګ ورکا نغارې له
دا خواره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار = قانون ، ۲- بویه = پکار دی، ۳- برغو = ښکر- تورم ،
٤- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دوې بوټي سرغوټه وائ .

په توربرېښ چې په مېدان کې جنګيالي وي
سر ځيرې کې يې وتلي ننګيالي وي

په خپل کورکلي کې د هر خلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نوميالي وي

چې کليم ورته بېرغ د يرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بريالي وي

کليمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي

که لوی شی دی هغه منه دابدالي دی
په دا څه که د چا توره ابدالي وي

په سومنات د غزابين په خوله بانګ وايي
چې په ختنه کې يې ګډه بلالي رض وي

بازداري پورې پېغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې تېوسان شول

په تولنه کې رښا پوښتې زانغله
که وکړي تول د سيلمې نه حاجيان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړوکې يو څوک کليمان شول

چې ديوې يې ستا پلرينې واخستلې
د ميږي له ځايه پورته شو آتيان شول

د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې
خو سپاره درته له پامه وزبکان شول

زه ريالى له خپلې ماري پښتانه شو
په دا څه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

اى تورانکى اوردزره ونوله
ستا يوه کوکه ورکېدلې نه شي

تېره شلونه دا زغو که وي تل
د ستړکو لاره څوک نيولى نه شي

د کيدړانو په اور روکې چرې
د زمري غورب خطا کېدلى نه شي

چې شي لاس برى د فطرت په لارو
په هغو چرګ را پربوتلى نه شي

د نن په ګټه چې يې سود کړېدى
د صبا يې ميدان ګټلى نه شي

چې له دې ځمکې پورته شوی نه دی

خبر د بل نړوي سره وړلې نه شي

په شاه میړه یې انګازه شوېده

که یې بنجخی نن لیدلی نه شي

چې د لېچو زور پیدا کړي توره دار شي

چې چنګېز یې وتړي نو هغه لار شي

چې وسلو مټو سره کلیمه نه وي

که د غرو پشان تومن وي تار پتار شي

له دستور د کاڼنا ته څنګ وځتې

د کندوانبار شته من قاموته خوار شي

بې وسې په دنیا لویه کوتاهي ده

چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي

آدمزاد لویې میړانې شي کولی

چې د خپېتې د غمونو نه وزګار شي

خوارې بویه خو په حقې لارې بویه

څرڅک کله په خولو وینو چنار شي

نه پخپل بخرکې ولې ناویسایې

هم بخرکې چې خوندي کړې سور انګار شي

شنه راستی د سروی هیچری خیم نه خوري
که پری تیر د خزانونو تر پسمار شــي

◯

د باطل د وین تـکی خو کلیمه ده
له نیمګړو مفکورو هیڅ نه ویرېږي
د برقامونه به د ځمکي له مخ ورک وو
خود تکه سره تیغ نه وېرې کیږي
نرېږي[1] ټول سمسور به د لخوښت ترمنځ کړي
تلوار ګړندو! دیګ پسوار باندې تودېږي
پلویانو د روسو اولینن! وا ورک
دا نړۍ ستا سو په ورانډي به نورېږي
بنستونه د ښروندون په یوه حال وي
ادا بنې مکوله وخت سره نورېږي
ټول بدلون یا نه بدلون ښروندانه ندی
خوارهغه دی چې یو لور ته ښنګېږي

◯

په شونکار دا باسین چې شوی پورته
ولې چپ یې د مانګی سندره نه کړه

۱- زیږي = نږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ړاکړونه د خزان ږړکونه تېر شول
خو د سروي شنه جامه يې زړېنه کړه
چې رښتيا ويل د کومو خولو توږوه
بر په دارېږي له رښتيا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه دلې هوري
ولې درسته يوسالار کليمه نه کړه
مېړني په مېړني پسې لوګي شه
خو باطل سره توده يې سره نه کړه
تېرو تورو، تهمتونو او خوږېږي هم
هېڅ کچه د يتيالو عقيده نه کړه

○

چې د سروو ينو پياشي پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په هغو لاړو چليږي
سر سجدې د جماتونو په پوړو نو
د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي
کګرې د کليمانو وي تل هسکې
شکر وړې کګرې ورته نه تيتېږي
حقملان له زمانې وي پېړه مخکې
خلق نور د زمانې په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږي

غل د رغل به له جنګ غالي پښا کیږي

ته دې خپله غاړه خلاصه په مړینه کا

دې ته مه ګوره چې کله صبا کیږي

د مېړه له مټو پاڅه د ناحق جهان نسکور کا

په چینجنو روستو ګړنګو بود هېږه پوري اور کا

دا خدایان د هېنګي نه دي ولې ته سترګې د بوړ[1] کا

د قاموسو نړۍ ځمکه د آدم تالیزه کور کا

دا د غوښو تش لوټو نه په حلقا د جسو نور کا

د ښښتن په ګنبد وکې

خپلې چارې دې انځور کا

په تیرو تورو برغنده ځي

نڅیالي ځي په خپل منده ځي

د مېړه د خولې وونږم

د سپرلو له ګرده ونده ځي

۱- بوړ = زهري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ښبتنه چې هم غرن وي
هغه کار هم کله شنډ ځي؟

هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خیردی
که ځي دار لره، لونه ځي

وسپنیزې ختې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي
څه يې ویره بیا له اوره

زړې مات وړوکې کور کړې
شي همغاړې له شهکوره

په چرسو[2] به تر خو سود کړي
کائنات ځني پلن پسوره

د زړې ځای پکې وړک شي
چې ژوندون کړې جامه نوره

۱ـ خت = کمیس - یمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخیره تل پاتېږي

خیر دې نشته سرېخوره!
د فطرت په هنداره کې
له څښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی
چې ناځانه دی ناکس دی
په سیلاب غرونه لړېږي
څه ارزښت دلې د خس دی
یو په لس، هم یو په سل دی
پیاوړي چې په جَس دی
د هوسو د غزالې[1] نه
د زمري ورتېره وس دی
په زرګونو دلو سرَد[2] له
یو بڅری د اور بس دی
ګړندو پړې بزیره ګل کړه
د منته ؤ کاروان پس دی

۱- غزاله = د هوسو سبل

۲- سرد = یو وابنه

زرداران خوري مدام غوښې
دخپل قام لګه کرګس
په درست قام یې لګولی
له پېرووراسې کرګس
دوی ږېښمین له سره واخلي
قام له پاتې شي یکرس
روږي دېب کاندی ولس ته
بیاکوی مانځه او دس
دبې وس وندې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وَس
د «لا ترکضوا» وخت لند دی
لاکوئ هوا هوس

چې ښتکوي ظالمان شي
سینه یخه دجهان شي
چې خدایان پرمخی پرېوځي
راوچت بنیادمان شي

چې ځانګړی دوتر ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کلیمه هله په پښو شي
د باطل بورجل چې وران شي
زرداری کې ځانا ځان وي
کلیمه کې تول یوځان شي

○

په دې شخړو پرکښو کې
هم هغه ځلمی اخور دی
چې د تول نوغې دخیره
همه چارو کې حقطوردی

○

پور په جسو شه بیاګوره
چې یو تن څنګه لښکر شي
د میړه له چارو برېښي
په تندی اخستی غر شي
هم د هغو برخې تیا ده
چې خرد ک پاڅې نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پېرې تل سحر شي

چې ژوندی وي د ښکار ځله

تودې وينې خود شهپر شي

زمرين ګوابنه شاه ځلمو ته

سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه ګرځي دورمې دي

ځکه يې غشي بې پلې دي

چې له باز چټو ته ناست دي

پيغالونه يې ولچې دي

ولسات لکه تنزري

د ښکاريانو په ښچې دي

د بل مخه يې ټوله مخه

پرکښې نه دي ړمې دي

د نمرود وسيلې وايي

له آنډري عقيدی دي

چې نوم ړی په سرود دي

د سرو تشې پېښې دي

د باتور نخښې يې نشته

لا ملخې ټولې جوثې دي

د یو شرق زغملو نه دي
دا پڅي دومره اومـــي دي
پکې زه یم بـوده نه شـه
وجود تشي تنستي دي

○

د آدم ځانګړی "زه یم" لکه حق صمد احد دی
تن زاړه دی ولې "زه یم" لم یلد ولم یولد دی

○

د هر زړي په درون کې د خپل ستر وجود انځور دی
تېغ، تنه ځانګي ګلونه یې هم کامونه په خپل لوروي

○

دیکرنګه برید مېړونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوا بزه لږ نه دي که ساړه نه شي متونه
لمن څه چې ځادر خور کا د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پړاو یې ژوند دې شخړې پړاوونه
خوني خونې ستور تلیږي تازه نه کړه یو خونه
که تنها کوته کښېني شي کوټه به منزلونه
قدم تېز کړه، چې غږېږي ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشـــي
ستورګزونه بېلکـــونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذري غونډې شي تورغر شي
ورانګه کډه شي په ورانګې
راديره نوی نمر شي
چې حجرې غښتلي پاخي
نو ډېک ځاندروسحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپېنګیر سره صف تړشي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګوابښ شي
نو چوغې نوی په سر شي
شهسواران چې یک ځلب شي
د برېدونو(۱) لوی اختر شي
توره په توربانډې شي پوري
سترګې سترګې یونظر شي
لاري لاري هرآسمان شي
چې همت همت وزر شي

(۱) برېدونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ښروند پېتې شي مخ لسوځې
چې شوګير تېره نشتر شي
چې ګتل بخښل توره شي
بيا آدم جنت ته ورشي
چې دعقل سپاره وينبس شي
پوچ خدايان هله ډېر شي

○

د وجود توره زيږون دی   او د «زه يم» نوښتون دی
نوښتون کړه دښروند تره   نوښت «زه يم» له پاخون دی

○

يو غورځې دی اباسين دی   غروند غرونه دی يونيز دی
يوه هڅه دی سپوږمۍ ده   يو يرغل دی ستورتليز دی
له تش ستور لاس او چت شوی   اوس د هر غوره غوريز دی
ستا د توري له تکوره   کائنات ټول سندريز دی
غره راغه دی له همته   ګل لمنې ګل مخيز دی
لا دښروند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سورکهيز دی

که د ژوند نقشونه د پردي

ته د واړه ژوند انځور یې

نور ژوندون دي همه پلي

همدي ته یې چې شهسور یې

واړه ستوکي یو یو رنګ دي

ته له رنګه سپرلي طور یې

د هوسۍ په سترګه د ننه

هم باتور کسی د بور یې

د ذري په ځاندره نمر یې

په قطره سمندر سپور یې

ته په ځمکه کې آسمان یې

په سرو اوبو کې اور یې

د لښې سره پیاڅه[۱] یې

لا شه تور، هم تکور یې

چې راغونډ شي موټي خاوري

کائنات شي چې ورخور یې

د جرو په اړونګه کې

له ظاهر لیده څه نور یې

۱- پیاڅه= د شاتو ډک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
ته همسیال د خدای د کور یې

○

مفکورې به د وېرې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې

چې یې ښن سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

○

په تولنو کې ژرغونه   دا ډیوې او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی   د خوَلو وینو ړنګونه
د شاه متو الامي یې   اسمانکه سنګرونه
کښېدی یې د کړاو دي   ویړ سپېرلي شالیزارونه
د ناغو سترګو شوګیر یې   شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګرېز یې   خوږې وګړې شولانونه
د عقلي مبنود رَشه یې   هڅوبونه، تهذیبونه

○

دغلي د نرګس غږن دی   پسرلي یې تا نګه راتلی شي
په اړکه چاپېریال هم   انقلاب زرغونېدی شي
عکسمنه پرګنو نه   مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښښتن دی — له ښښتن متکي کېدی شي
د تیرو ازغوله تخرګه — نوي څړوندرا ستړ کېدی شي
دفرعون له خپله درنده
کلیمان را پا څېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی — لا د پرلري له خپل ډګ دی
که په تومنه باتوران دی — لا په چاروکي لولګ دی
فلسفیان یې هلګ فکره — لا، له زړه یې بې درګ دی
په دې ویرلوی کائنات کې — په یوځمکه، نمرتاوګ دی
که خپلواکه د برحان بولي — چې یې ګوری لا بل وګ دی
د شپانه څاریي لا نه زده — شرمخان د خپل کنډګ دی
لا یې عقل د پرکچېه دی — لا په د پرجهلونو کلګ دی
د سربوره نغوتکو — په لاسونو کې لینزګ دی
زبینا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولګ دی

لا په سر یې فرعونان شته — لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دی — لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول — چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري   لا لنډ پاري مذهبيان شته
خليلان شروني كنځي   د آذر لا لښكريان شته
هر نوبنت ته كفر وايي   لا مخ تختي زناريان شته
قلمونه په اور سوځي   لا د علم غليان شته
آدمتياله لا يو خوب دی   لا د قام، خاوري بتان شته

سړيتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حيوان شته

وخت به راځي، ادمزی چي
له خپل ځانه اشنا كيږي
د خپل تن او د خپل زړه يم
په اسرارو چي رسيږي
وخت به راځي د احيوان چي
د سري په پښو پاڅيږي
وخت به راځي پوچ خدايان چي
د ببري، نسكوريږي
او د جهل كتابونه
د خنداتوكي جوړيږي
وخت به راځي كائنات چي
ستر آدم ته بياتپيږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د دوه پېرو پېرو څنډ دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په خټه کې لوی کولنډ دی

○

ته په ښتول کائنات برېږې   خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یمه   که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو څاڅکي کې توپان یې   په ذرې د ننه غرېږې
بر سېرنه که لا ک بنکارې   چې په جس شي نو سرزرېږې
ستا تو بري توره دې "زه یمه"   هم په "زه یمه" ولجه کرېږې
که ورستي راغلی کاروان کې   خو دواړه کاروان سرېږې
مېنځ هستۍ ته دې پام نه دی   د بهر هستۍ په چڼرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه   لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

○

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سرړی دی

الکتاب په ادم زونــــی
لا زښودن آخرنی دی
که هر څوره لغونی دی
خو هر زن کې صبانی دی

حق لا اوس هــم ناویلی
که ویلی دنــدلی دی
فرعونی دی په خمار کې
نازیږی کلیمی دی
چرګ پرپوتی سیلاب زوځی
نوح پلوی بی بیړه دی
دکعبی سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدی دی
یو مذهب دکمتی نه دی
دالیندی واړه بی ژی دی
خلق خبتی د بتکور دی
ځکه ښخی آذری دی
ناپوهی دهر وګــړی
په وګړی په غدی دی

مفکورې پوچې نيمګړې
ښکيلکونه، تيزندی دی

○

چې خوندي دي کړوروړه شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په خپل تندي شه
د باتورو جس يې بايلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوړي
چې د پولو ځای بندي شه
د خليج پَرې ته وتی
د بُتانو وهندي شه
چا تونګ د اسمان وخوړ
څوک ځُغلا په ګړندي شه

PROPERTY OF ACKU 7550

○

ژوندانه ټول يو ځانيز دی
که هر څومره ګڼ رنګين دی

مخ د ټولو په یو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو بمه په زیر جار وځي
دارباب که زر تاریز دی

لاړي لاړي یو شهلاره
ټول ټلي، یو شهټلیز دی

ستور ټلیز ستور ټلیز کور کور
کائنات یو شهکوریز دی

پدې دومره هک ځاندره کې
ځمکه ناشي غوندې ځیز دی

خو ځمک زي په شوني تیاو
د همه شروند د توزیز دی

په تنزومت کیراو کړه
شیش بیا واخله ویږ جهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
متي رانبکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړې وباسه آسمان ته

له بېلي درياب ته واوړه
له تنګي نه پلن دامــــان ته
غوړکمنه په لينده کـــړه
بيا ورکښېږده سنـخ کمان ته
له سپېرغوري دپېرشوند وکــړ
لاس کړه اوبه دنمــړه وبنــان ته
پوهه بوځه خـپرکتياله
خپرکي راښکه ايمــان ته
په نری ورخوږ پـدو کې
ګرځېدلی اوسه ځـــان ته

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library